

OECD Employment Outlook 2009: Tackling the Jobs Crisis

Summary in Norwegian

OECD Perspektiv på sysselsetting 2009: Takle jobbkrisen

Sammendrag på norsk

- Employment Outlook (*Perspektiv på sysselsetting*) er OECDs årlige rapport om tilstanden på arbeidsmarkedet og sysselsetting i OECD-området.
- 2009-utgaven tar hovedsakelig for seg den finansielle og økonomiske krisens virkninger på arbeidsmarkedet.
- Den gjør rede for arbeidsløsheten som har økt i de fleste OECD-land, ofte langt raskere enn tidligere, og videre økninger er prognostisert for 2010.
- Rapporten ser på hvordan arbeidsmarkeds- og sosialpolitikken best mulig kan hjelpe arbeidstakere og lavinntektsfamilier klare seg gjennom krisen, mens de også hjelper fattige arbeidstakere og personer med helseproblemer med å få innpass i arbeidsmarkedet.

Unngå at jobbkrisen får negative ringvirkninger

Den finansielle og økonomiske krisen ble raskt til en jobbkrise ...

Den globale økonomien er midt i den verste finansielle og økonomiske krisen på de siste 50 årene, med alvorlige konsekvenser for arbeidstakere og deres familier. Siden andre halvdel av 2008 har store produksjonsfall funnet sted i mange land i og utenfor OECD. Dette har ført til en markant nedgang i sysselsettingen og en kraftig økning i arbeidsløsheten. Som i tidligere alvorlige økonomiske nedgangstider, går tapet av arbeidsplasser først og fremst utover grupper som allerede stiller svakere på arbeidsmarkedet – unge, lavt kvalifiserte, innvandrere, etniske minoriteter, og blant dem, de som er i vikarstillinger eller atypiske jobber.

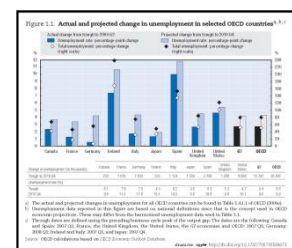
... og sysselsettingsprognosene på kort sikt er dystre

Det hersker betydelig uvisshet rundt fremtidsperspektivene på kort sikt når det gjelder økonomi og arbeidsmarked. I skrivende stund er det stadig flere tegn på at det verste er over og at oppgang er i sikte. Men sysselsettingsprognosene på kort sikt er dystre. De nyeste prognosene fra OECD antyder at produksjonsvekst først vil bli positiv i første halvdel av 2010, og at veksten vil være langsom inntil sent på året. Uansett vil jobbskaping skje lenge etter et eventuelt produksjonsoppsving. Følgelig forventes arbeidsledigheten i OECD å øke i hele 2010 og nærme seg en etterkrigsrekord på 10 % (57 millioner arbeidsløse) i andre halvår.

Den sykliske brå stigningen i arbeidsledigheten risikerer å bli langvarig, med negative virkninger på arbeidsmarkedet og den potensielle produksjonen

En vesentlig risiko er at en stor del av denne stigningen i arbeidsløshet blir strukturell etter hvert som mange arbeidsløse går over i langvarig arbeidsløshet eller faller fra arbeidsstyrken. Dette uønskede fenomenet oppstod i en rekke OECD-land under tidligere økonomiske nedgangstider da arbeidsløsheten stagnerte på et høyere nivå sammenlignet med nivået før krisen selv etter at produksjonen tok seg opp, og det tok mange år å (eventuelt) tvinge det ned igjen til et førkrisenivå. Denne situasjonen oppstår fordi langtidsledige blir mindre

Figur 1.1 Aktuell og forventet endring i arbeidsløshet i utvalgte OECD-land

attraktive for arbeidsgivere på arbeidsmarkedet på grunn av synkende menneskelig kapital og mindre aktiv jobbsøking.

Visse myndigheter har nylig truffet tiltak for å takle denne risikoen for høy og vedvarende arbeidsløshet

For å unngå at den kraftige økningen i arbeidsløsheten vedvarer, spiller arbeidsmarkedstiltak og sosialpolitikk en nøkkelrolle ved å tilrettelegge for at jobbsøkende kommer i arbeid igjen og forbedrer sine kvalifikasjoner slik at de kan gå over til mer produktive jobber når økonomien tar seg opp igjen. De fleste skattestimuleringspakkene nylig innført av OECD-land for å støtte samlet etterspørsel, inkluderer *ekstra* arbeidsmarkeds- og sosialpolitiske tiltak for å dempe krisens negative virkninger på arbeidstakere og lavinntektsfamilier.

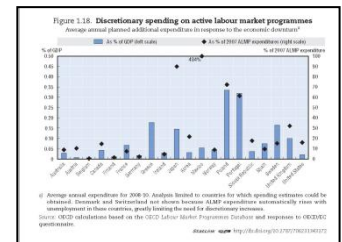
Sikkerhetsnettet styrkes ...

Den første forsvarslinjen er de sosiale sikkerhetsnettene (arbeidsløshetsstrygd og sosialhjelp) som gir nødvendig støtte til folk som har mistet jobben under den økonomiske nedgangen. Selv om arbeidsløshetsstrygd automatisk stepper inn og dekker inntektstapet til mange oppsagte arbeidstakere, favner ikke slik bistand like mange i alle OECD-land, spesielt i landene der deltidsarbeid, vikariater og andre "atypiske" arbeidstakere utgjør en betydelig del av arbeidsstyrken. Slike arbeidstakere er ofte de første som sies opp, og de har dårligere arbeidsløshetsrettigheter. I en rekke land har tiltak blitt iverksatt for å utvide rettighetene til å omfatte flere, og i visse tilfeller forlenge trygdeperioden for å tilby et mer effektivt sikkerhetsnett. Slike tiltak bør imidlertid være godt gjennomtenkt for å unngå en synkende arbeidsmotivasjon, som igjen kan forlenge arbeidsløshetsperioden.

... og utgifter for aktive arbeidsmarkedstiltak stiger, men det bør gjøres mer

Samtidig har myndigheter også forsøkt å trappe opp ressursene for aktive arbeidsmarkedstiltak (ALMP) som skal hjelpe jobbsøkere å finne arbeid. Men når budsjettøkningen sammenlignes med de samlede tilgjengelige ressursene i skattestimuleringspakkene og utstrekningen og hastigheten på oppsigelsene i den aktuelle krisen, er ekstrabevilgningene for ALMP nokså beskjedne i mange land. Dette ser ut som en forsømt mulighet. Krav om ekstra offentlige bevilgninger til arbeidsmarkedstiltak vil føre til økt innstramning av det offentlige budsjettet i mange land grunnet den aktuelle og forventede budsjettoverskridelsen, men de kan likevel forsvares av kostnadseffektive grunner. Vi vet nå mye om hva som fungerer og hva som ikke fungerer på dette området. I tillegg belyser denne utgaven av Outlook ny OECD-forskning som viser hvordan utgiftspostene for

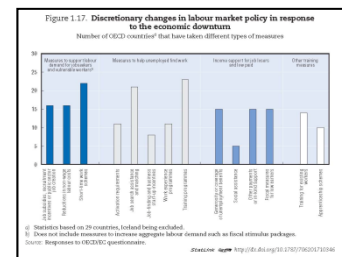
Figur 1.18 Situasjonstilpassede utgifter for aktive arbeidsmarkedsprogrammer

Tabell 1.6. Størrelse på arbeidsløshetsstrygd

	Year 1	Year 2	Year 3	Year 4	Year 5	Year 6	Year 7	Year 8
Australia	15	15	15	15	15	15	15	15
Austria	15	15	15	15	15	15	15	15
Belgium	15	15	15	15	15	15	15	15
Canada	15	15	15	15	15	15	15	15
Czechia	15	15	15	15	15	15	15	15
Denmark	15	15	15	15	15	15	15	15
Estonia	15	15	15	15	15	15	15	15
Finland	15	15	15	15	15	15	15	15
France	15	15	15	15	15	15	15	15
Germany	15	15	15	15	15	15	15	15
Greece	15	15	15	15	15	15	15	15
Hungary	15	15	15	15	15	15	15	15
Iceland	15	15	15	15	15	15	15	15
Ireland	15	15	15	15	15	15	15	15
Italy	15	15	15	15	15	15	15	15
Japan	15	15	15	15	15	15	15	15
Korea	15	15	15	15	15	15	15	15
Latvia	15	15	15	15	15	15	15	15
Lithuania	15	15	15	15	15	15	15	15
Luxembourg	15	15	15	15	15	15	15	15
Mexico	15	15	15	15	15	15	15	15
Netherlands	15	15	15	15	15	15	15	15
Norway	15	15	15	15	15	15	15	15
Poland	15	15	15	15	15	15	15	15
Portugal	15	15	15	15	15	15	15	15
Slovakia	15	15	15	15	15	15	15	15
Slovenia	15	15	15	15	15	15	15	15
Spain	15	15	15	15	15	15	15	15
Sweden	15	15	15	15	15	15	15	15
Switzerland	15	15	15	15	15	15	15	15
Taiwan	15	15	15	15	15	15	15	15
Turkey	15	15	15	15	15	15	15	15
United Kingdom	15	15	15	15	15	15	15	15
United States	15	15	15	15	15	15	15	15

Figur 1.17 Situasjonstilpassede endringer i arbeidsmarkedstiltak pga. den økonomiske nedgangen

ALMP bør variere i takt med syklusen for å gi mest mulig effekt.

Effektiv hjelp til nyansettelse kan være til stor hjelp for å takle høy og vedvarende arbeidsløshet ...

Det prioriteres å gi effektiv sysselsettingsbistand til en raskt økende gruppe med jobbsøkere, og sikre at de svakest stilte blant disse ikke mister kontakten med arbeidsmarkedet og driver inn i lediggang. Mange land kan ta utgangspunkt i positive fremskritt over det siste tiåret når de iverksetter gode "arbeid for støtte"-ordninger der det kreves at mottakerne deltar i jobbsøking, opplæring eller arbeidstiltak mot trygd og tilbud om yrkesrettet attføring, ellers risikerer de redusert stønad.

Det vil være viktig å bygge på denne tidligere suksessen, og ikke legge til side "arbeid"-delen bare fordi det er færre ledige stillinger som jobbsøkere kan søke på. I stedet må "arbeid"-metoden tilpasses litt til omstendighetene i en dyp krise. Det er vesentlig å fortsette å yte jobbsøkingsassistanse i hele nedgangsperioden. Selv i en dyp krise skapes det mange arbeidsplasser i bedrifter som utnytter nye markedsmuligheter, og attføringstiltak kan spille en avgjørende rolle for å få disse ledige stillingene raskt besatt.

... men det bør forekomme et skift i retning "opplæring først"

Samtidig antyder OECD-forskning at det ville være tilrådelig å skifte fokus og ressurser fra "arbeid først"-metoden som var den rådende metoden før krisen, til en "opplæring først"-metode for de som er mest utsatt for langvarig arbeidsløshet. Dette er antakelig spesielt viktig nå som den globale økonomiske krisen fremskynder strukturelle justeringer i OECD-land, og tiltak som fremmer yrkesrettet opplæring kan spille en viktig rolle for å sikre at arbeidstakere er godt kvalifisert til nyskapte jobber.

Tiltak for å opprettholde etterspørsel etter arbeidskraft hjelper også dersom de er målrettede og midlertidige

Under krisen har bedrifter blitt utsatt for svikt i etterspørsel og en alvorlig kredittkrise som har gitt massive oppsigelser. Mange OECD-land har innført eller økt subsidier som oppmuntrer bedrifter til å beholde eller ansette arbeidstakere (f.eks. kortere arbeidsuker, ansettelsessubsidier, kutt i bidragene til folketrygden osv.). På kort sikt er disse subsidiene med på å holde etterspørselen etter arbeidskraft oppe, men de har ofte blitt nedtyngt av høye kostnader. For å holde disse kostnadene så lave som mulig er det viktig at disse ordningene er *midlertidige* og *rettet mot* bedrifter der etterspørselen etter arbeidskraft kun er midlertidig svekket, og mot arbeidstakere som er mest utsatt for

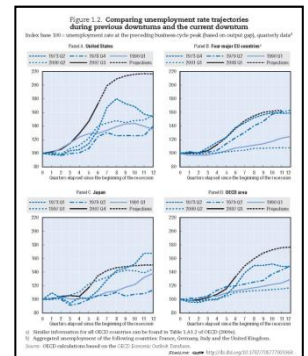
langvarig arbeidsløshet. Uten disse klare begrensningene er det stor risiko for at disse ordningene ikke bare blir et mindre effektivt middel for å opprettholde arbeidsplasser, men hindrer oppgang ved å bremse den nødvendige omfordelingen av arbeidstakere fra bedrifter med synkende aktivitet til bedrifter i vekst.

Årets Employment Outlook ser også på prosessen med at jobber skapes og kuttes, samt arbeidstakernes mobilitet, og vurderer deres virkninger på produktivitetsvekst. Dessuten gir Employment Outlook en inngående analyse av fattige arbeidstakere og hvordan politiske ordninger kan fremme arbeidsincitamentene til enkeltpersoner med lavt inntektspotensial mens de også støtter levestandarden til deres familier. Den gjør også rede for utviklingen av mottakere av syke- og uførepensjon, og analyserer politiske ordninger som kan fremme deltakelse i arbeidsmarkedet av enkeltpersoner med helseproblemer.

Jobbkrisen: Hva er konsekvensene for sysselsettings- og sosialpolitikken?

Myndighetene må bruke sterke midler for å begrense de sosiale og økonomiske kostnadene av den aktuelle økonomiske og sysselsettingsrelaterte krisen. En viktig prioritet er å sikre at oppsagte og andre arbeidstakere som trenger det, får tilstrekkelig økonomisk hjelp. Midlertidige utvidelser av varigheten av arbeidsløshetsstrygd eller inkludering av "atypiske" arbeidstakere kan være ønskelig i visse land, forutsatt at det ikke skjæres ned på incitamentene for å finne et nytt arbeid. En annen prioritet er å trappe opp effektive aktive arbeidsmarkedstiltak for å tilby tilpassede atferingstiltak til det økende antallet jobbsøkende, og holde veksten av langtidsledige ned på et minimum. Grunnleggende jobbsøkingssassistanse bør opprettholdes til slutten av nedgangsperioden, men økt vekt på opplæring, ansettelsessubsidier og subsidiert arbeidserfaring kan være nødvendig for å sikre at flere svakerestilte jobbsøkere ikke mister kontakten med arbeidsmarkedet. Det er også viktig å opprettholde en effektiv arbeidsstyrke for oppgangstiden, og dermed motstå fristelsen til å åpne for førtids- og uførepensjon.

[Figur 1.2 Sammenligning av arbeidsløshetskurver under tidligere nedgangsperioder og den aktuelle nedgangsperioden.](#)

Hvordan påvirkes jobb- og arbeidstakerflyt av industriens, bedriftenes og arbeidstakernes egenskaper?

Nye bedrifter stiftes hele tiden, selv i nedgangsperioder, mens eksisterende bedrifter trapper opp eller ned, eller nedlegges. I denne prosessen skapes det arbeidsplasser og det ansettes folk. Samtidig kuttes det stillinger, og arbeidstakere mister jobben sin. Opplysninger fra internasjonalt harmonisert data om total jobbflyt (dvs. jobbskaping og -kutt) antyder at over 20 % av alle jobber skapes og/eller kuttes i gjennomsnitt per år i OECD-land, og rundt en tredjedel av alle arbeidstakere ansettes og/eller mister jobben. Jobb- og arbeidstakerflyt er imidlertid påfallende forskjellig på tvers av land, industrier og arbeidstakertyper. I land som f.eks. USA og Storbritannia er total jobb- og arbeidstakerflyt nesten dobbelt så stor som i de fleste kontinentale europeiske land. Omfordelingsprosessen viser seg å ha en vekststyrkende effekt. Flere arbeidsplasser kuttes i eldre, mindre effektive bedrifter, og flere arbeidsplasser skapes i nyere, mer effektive bedrifter i de fleste land.

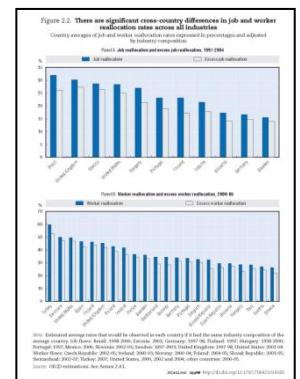
Er arbeid det beste middelet mot fattigdom?

Sysselsetting reduserer risikoen for fattigdom betydelig, men løser ikke alle problemer. I OECD-området er gjennomsnittlig 7 % av enkeltpersoner som bor i en husholdning med minst én arbeidstaker, fattig. Selv om fattige arbeidstakere ofte forbindes med utilstrekkelig arbeidsdeltakelse på grunn av svært kort deltidsarbeid eller veldig korte ansettelsesperioder i løpet av året, finnes det andre viktige faktorer som spiller inn. Især er andelen fattige høyere for barnefamilier. I dette henseende spiller sosiale overføringer en nøkkelrolle, nettopp fordi de kan rettes mot de svakest stilte husholdningene. I gjennomsnitt i OECD-området halveres nesten andelen fattige arbeidstakere pga. dette. Blant disse overføringene kan støtteordninger ved sysselsetting være spesielt effektive hvis de er godt gjennomtenkt og kombinert med en bindende minstelønn, fastsatt – ved lov eller kollektivavtaler – til et moderat nivå. Og omvendt: siden risikoen for fattigdom blant arbeidstakere i mye mindre grad er knyttet til timelønn enn arbeidstid, sysselsettingsvarighet eller familiestørrelse, er minstelønn i seg selv ikke så effektivt for å få arbeidstakere ut av fattigdom.

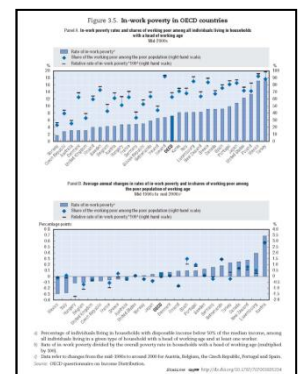
Veien til (og fra) uførepensjon: Vurdering av politikken og individuelle omstendigheters rolle

Antall mottakere av uførepensjon har økt i et flertall OECD-land, spesielt blant kvinner, unge voksne og personer med psykiske problemer. Selv om helseproblemer ser ut til å være en viktig grunn til krav på uføretrygd, har andre individuelle og arbeidsrelaterte faktorer betydning for både å beholde arbeidstakere og få tilgang til utføretrygd. Antall mottakere av uførepensjon varierer også på tvers av land, delvis på grunn av ulike økonomiske og arbeidsmarkedsrelaterte vilkår, men

Figur 2.2
Det finnes store forskjeller mellom landene når det gjelder jobb- og arbeidsrelatert omfordeling i alle industrier

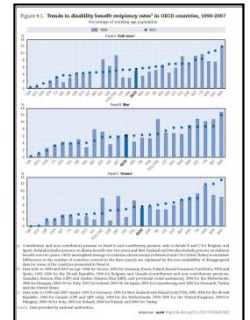

Figur 3.5
Fattige ansatte i OECD-land

hovedsakelig på grunn av store forskjeller i uføreordninger. Nye OECD-indikatorer på uføreordninger viser faktisk ulikheter både i størrelse og sysselsettingsmuligheter innbakt i uføreordningen. Samtidig har de fleste landene strammet inn tilgangen på trygd det siste tiåret mens de har forbedret sysselsettingsmulighetene. Dette er en lovende utvikling fordi det er dokumentert at rausere uføreordninger er forbundet med et høyere antall trygdemottakere mens mer omfattende sysselsettings- og rehabiliteringsprogrammer er forbundet med færre mottakere.

Figur 4.1
Utvikling i antall mottakere av
uførepensjon i OECD-land,
1990-2007

© OECD 2009

Denne oppsummeringen er ingen offisiell OECD-oversettelse.

Denne oppsummeringen kan reproduseres hvis OECDs copyright og originalens tittel angis.

Flerspråklige oppsummeringer er oversatte utdrag av OECD-publikasjoner opprinnelig utgitt på engelsk og fransk.

Disse er gratis tilgjengelige på OECDs Online Bookshop www.oecd.org/bookshop/

For ytterligere informasjon, ta kontakt med OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate, rights@oecd.org eller per faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Besøk vårt nettsted www.oecd.org/rights/

